

Pitäjä: Rovaniemen maalaiskunta

Kylä: Sinettä

Talo: Tarsaranta RN:0 31

Om: Mikko Tarsaranta

Löydökset: KM 12568

KM 13804:1-2

KM 16096:1-152 Diar 31.10.1963

KM 16096:152-402

Karttaliitteet: 1-5

Valokuvat: f29801-29806

Kp=082=94.86m ymp.

Kesällä 1963, 26.6.-4.7. välisenä aikana, sain tehtäväkseni suorittaa Sinetän Lamminvaarassa kivikautisen asuinpaikan jatko-kaivaukset, koska amanuenssi Erä-Esko katsoi, ettei hänen kaivauttamansa alue pystynyt rajaamaan asuinpaikan laajuutta itään päin. Erä-Eskon kaivauttamaa aluetta nimitän alue I:ksi, ja sieltä tulleet löydökset ovat KM:n esineluettelossa numeroilla 16096:1-152. I:en suoraan liittyvä alue A-N:24-40 paalutettiin, josta kaivautin A-I:24-34. Paalutettua aluetta rajoitti idässä perunamaan reunaan kaivettu oja, pohjoisessa Viirin kylätie, lännessä alue I ja etelässä koeoja 0. Paikan topografisen kuvauksen antaa amanuenssi Erä-Esko kaivauskertomuksessaan (vrt. Erä-Eskon kaiv.kert. top.ark.). Kasvillisuus alueella II oli samanlaista kangasmetsää; puolukka- ja kanervatyyppejä, kuten I:säkin. Kaivaus suoritettiin neljässä kaivauskerroksessa, joista kukin oli noin 10sm paksuinen, periaatteena seurata eri maalajeja kerroksittain. Turvekerroksen=humuksen alla oli valkoinen lyijyhietakerros, jonka alapuolella oli ruskea hiekkakerros. Hiekkakerros muuttui paikoin hiesuksi, paikoin saveksi. Vain alueesta E:26-30, H:26-34, I:28-34 kaivettiin neljäs kerros, likamaakerroksen ulotuttua täällä niin syväälle, että edellä mainittu kerros oli vielä tarpeellinen. Aluetta II rajoittaneesta pellon

ojasta, jonka suunta oli suurin piirtein pohjois-etelä, piirrettiin profiili (liite 1) josta erottaa selvästi kulttuurimaan sekoontumisen muihin kerroksiin. Tasokartoista ilmenee ojan suhde kaivausalueen paalutukseen. Alueelle II oli luonteenomaista maalajien yllättävä sekaisuus (vrt. tasokarttaliitteet).

Koko kaivausalueesta poistettiin ensin humus ja sen alta paljastunut lyijyhietakerros, jotka yhdessä muodostivat ns. pintakerroksen aina ruskeaan hiekkakerrokseen saakka. Hiekkakerroksen alku = taso 1, joka kuvattiin (f29803), vaakittiin ja josta piirrettiin kartta (liite 2). Turvekerros = humus oli kaivausalueen ylä- eli länsiosassa ohuempi kuin sen alaosassa (liite 2). Suurin osa kvartsi-iskoksista ja -esineistä löytyi lyijyhietakerroksesta, joka polveili läpi koko alueen tehden syviä kuopanteita, paikoitellen pystysuoraan maanpintaan nähden, paikoin vaakasuoraan. Tällaisista pystykuopanteista, jotka useimmiten olivat kookkaitten maakivien juurilla, löytyi suuria määriä kvartsi-iskoksia (FG:28-30). Tasossa 1 maalajit ovat sangen vaihtelevat. Siellä täällä esiintyy pieniä hiililäiskiä, paikoin jonkin verran punamaata, jotka kuitenkin ovat turvekerroksessa esiintyviä ja hiekkamaahan värjäytyviä esiintymiä. Suurimmalta osaltaan on alue taso 1:ssä lyijyhietaa tai vaalean ruskeaa hiekkää.

Toisessa kerroksessa, aina taso 2:een saakka, on edelleen lyijyhietaa ennen kaikkea kaivausalueen pohjoisosassa, johon myös oli keskittynyt suurin osa kivistä. Vaalean ruskea hiekka on vallitsevana, ja alueelle luonteenomainen maalajien vaihtelevaisuus on jälleen nähtävissä siellä täällä esiintyvissä hiesulaikuissa. Kerros 2:ssa ruudut EF:26-28, HI:24-26 sekä DE:28-30 olivat löydöttömiä. Ruudusta HI:30-34 löytyi erityisen paljon liuskeiskoksia. Mitään merkkejä varsinaisista kivikautisen asuinpaikan kiinteistä jäännöksistä ei kerros 2:ssakaan ollut.

Kerros 3 kaivettiin jälleen kuvatus (f29804), vaakitus ja piirretyn (liite 3) taso 2:n jälkeen noin 10sm paksuisena. Maan laatu muuttui kerroksen pinnalta lähtien tummemmaksi, varsinaisen likamaan luonteiseksi. Lyijyhietakerros häviää vähitellen kokonaan ja se muuttuu kaivauksen pohjoisosassa paikoin hiesuksi, paikoin ruskeaksi hiekkakerrokseksi. Alueella esiintyy jälleen maalajien kirjavuutta: savi-, hiesu- ja eriasteisia likamaalaikkuja sekä jonkin verran hiililäiskiä ja punamaata, mutta ei vielääkään jälkeä tulisijan paikasta tai liesirakennelmasta.

Paalun D:24 kohdalta paljastui koko alueen ainoa ns. kiinteä rakennelma (vrt. liite 4, f29806). Se oli noin 70 x 40sm, suurehkoista kivistä tehty rakennelma (f29806), itä - länsi suuntainen. Itäpäädyssä oli noin 20sm halkaisijaltaan oleva pyöreähkö kivi, jonka jatkeeksi länteen oli asetettu pystyasentoon noin 7-15sm levyisiä latteita kiviä. Maa "ladelman" ympärillä oli erityisen tummaa, paikoin punamaata. "Ladelmasta" otettiin kuva ja kivet vaakittiin ja poistettiin. Mitään ei löytynyt ja heti kivien alta tuli puhdas savi.

Kun taso 3 oli piirretty ja vaakittu (liite 4) kaivettiin alueesta E-H:26- ja I:28-34 vielä neljäs kerros noin 10sm vahvuisena. Myös se piirrettiin ja vaakittiin (liite 5). Koska alueen muissa osissa ns. likamaakerros oli tasaisesti ohut, noin 2-3sm, ja sen alta paljastui yhtenäinen kivetön hiesukerros, en katsonut tarpeelliseksi piirtää siitä karttaa.

Kaivausalueen pohjoispäässä ruskean hiekan alta tuli savi, samoin sitä esiintyi pieninä läiskinä siellä täällä (liite 5). Alueella syvimmällä esiintyvä likamaalajaku oli ruudussa FG:26-28, josta pohjalukema oli pl.346. Yleisesti puhdas maalaji oli hiesua.

Kvartsi-iskoksien ja -esineiden lisäksi löytyi hyvin niukasti muusta materiaalista olevaa esineistöä. Liuske-esineet tai niiden teelmät löytyivät poikkeuksetta pinta-kerroksesta ja olivat hyvin maan rapauttamia.

Yleisenä huomiona voisi todeta, ettei maan laatu kaivauttamallani alueella antanut mitään erityistä todistusta asuinpaikan ulottumisesta sinne saakka. Pikemminkin voisi olettaa alueella I olevan asuinpaikan sortuneen ja esineistön ajelehtineen sieltä alueelle II.

Käytin samaa kiintopistettä ja koneenpaikkaa kuin amanuenssi Erä-Esko (vrt. Erä-Eskon kaiv.kert. top.ark.).

Helsingissä 22.12.1964

Outi Hahti

Outi Hahti

Rovaniemi, Sinettä, Lamminvaara

Tasarannan talo kuvattuna maan-
tieltä Lounaanta. Etualalla kaivaus-
alue.

29801

Kaivausalue II kuvattuna kaa-
kosta. Turvekerroksen poista-
mista.

29802

Taso 1 kuvattuna kaa-
kosta.

Alueen itäreunassa, kuvassa oikealla, olevasta
ojasta piirrettiin kaivausalueen
puoleisen seinämän profiili

29803

Kaivausalue II:n taso 2,
Kuvattuna kaakosta

29804

29805

Kaivaustaso 3 paljautumassa.
Kuvattu kaakosta.

29806

Tasoa 3, D:24 paljautu-
nyt kiviladelmä.